

Riksarkivaren,
riksarkivet arkivverket <riksarkivet@arkivverket.no>

Vår ref. KG 2012

Bergen 21.12.12

Høringsvar til nye bevarings og kassasjonsregler for kommuner og fylkeskommuner

Vi viser til brev av 27. juni d.å. vedrørende høring om nye bevarings- og kassasjonsbestemmelser for kommunene og fylkeskommunene. Landslaget for Lokal og Privatarkiv (LLP) ser meget positivt på at gjeldende regelverk endelig blir revidert og oppdatert. Under følger våre kommentarer til forslaget og svar på høringsspørsmålene.

1. De overordnede bevarings- og kassasjonsvurderingene som ligger til grunn for regelutkastet (kapittel 1 i høringsnotatet)

Arkivlovens formålsparagraf bør være utgangspunktet for bevaringsformålene i det nye regelverket. Lovens formål er todelt: man skal sikre arkiv som har en vesentlig kulturell og forskningsmessig verdi, og som inneholder juridisk eller forvaltningsmessig viktig dokumentasjon (for arkivskaperene, personer og virksomheter). De fire bevaringsformålene i det nye regelverket ser ut til å vektlegge det juridiske og forvaltningsmessige, mens bevaring på bakgrunn av kulturelle og forskningsmessige verdier ser ut til å bli vurdert i liten grad i forslaget.

Under metodiske utfordringer og valg står det at vurderingene er basert på en «omfattende kartlegging» av kommunenes og fylkeskommunenes oppgaver og funksjoner. 15 kommuner og 5 fylkeskommuner er blitt kartlagt, med 70 møter. Norges 429 kommuner varierer mye med hensyn til folketall, areal, geografi, urbanitet etc. Oslo, som ser ut til å være en av de kartlagte kommunene, har for eksempel over dobbelt så mange innbyggere som Bergen på andre plass. Det er videre nærliggende å tro at de fleste av de kartlagte kommunene er geografisk plassert på Østlandet. Det er forskjell på en innlandskommune i Oslo-området og en kystkommune i Nord-Norge. 70 møter fordelt på 20 kommuner betyr ikke mer enn gjennomsnittlig 3 til 4 besøk i hver kommune, og når man i tillegg vet at en oppgave eller

funksjon som regel kun har blitt undersøkt i én kommune, mener LLP at det er grunn til å stille spørsmål ved kartleggingens representativitet og er dermed regelverkets validitet. Dette forsterkes ved at enkelte oppgaver, ifølge høringsnotatet, ikke har blitt kartlagt eller ikke har blitt kartlagt detaljert nok.

Det er en svakhet med utkastet til regelverk at det ikke kan brukes separat eller uavhengig av høringsnotatet. Bevarings- og kassasjonsvurderingen burde vært en integrert del av regelverket.

2. Bevaring av saker som blir politisk behandlet

LLP mener det er viktig å bevare den administrative behandlingen av en sak, i tillegg til den politiske. Dette for å ha hele beslutningsgrunnlaget, og for å få et utfyllende og korrekt bilde av saksbehandlingen. Dette er blant annet viktig fordi man ikke vet hvilke spørsmål som dukker opp i fremtiden og hva slags dokumentasjon som vil bli etterspurt. På bakgrunn av dette mener vi at det er viktig å dokumentere den administrative behandlingen sammen med den politiske.

3. Bevaring av individinformasjon

Det er gledelig at det nye regelverket går bort fra utvalgskassasjon av individinformasjon. Utvalgskassasjon kunne i mindre kommuner føre til at alt materialet ble kassert. I den senere tid har også individinformasjon ofte blitt brukt som rettighetsdokumentasjon for brukere av offentlige tjenester, og i tillegg har det vist seg at utvalgskassasjon kan være vanskelig å utføre i praksis (det forutsetter f.eks. at materialet er samlet i mapper etter fødselsdato).

I forslaget til nye bevarings- og kassasjonsregler åpnes det for kassasjon av en del individinformasjon i helse og sosialsektoren. Med hensyn til pleie og omsorg blir det i bevarings- og kassasjonsvurderingen lagt vekt på at den «store mengden» journaler ikke bør bevares for evig tid fordi én kommune opplyser at den «sjelden har behov» for å åpne en journal når en person ikke lenger mottar tjenester. Vi har to innvendinger til denne vurderingen. For det første mener vi at det er uheldig at økonomi eller plasshensyn ukritisk blir brukt som et argument for kassasjon av rettighetsdokumentasjon, og for det andre er kartlegging av én kommune et tynt grunnlag for å kassere viktig individinformasjon.

Det er for øvrig viktig at bevarings- og kassasjonsbestemmelser for pasientjournaler kommer på plass snarest mulig. Pasientjournalene inneholder mye rettighetsdokumentasjon og det kan få svært uheldige konsekvenser dersom det dagens regelverk forblir gjeldende på ubestemt tid på dette området.

4. Kartleggingens dekningsgrad

Kommunenes og fylkeskommunenes oppgaver endrer seg hele tiden. Nye oppgaver legges til eller overføres fra stat, fylke eller kommune. Det er derfor viktig at regelverket blir revidert

med jevne mellomrom. Dette for å unngå at regelverk blir utdatert og lite hensiktsmessig å bruke, noe som er tilfelle med dagens retningslinjer fra 1980-tallet.

5. Andre endringer i forslaget

- § 4-2: Virkeområdet for bestemmelsene er alle kommuner og fylkeskommuner. Hva med interkommunale samarbeid, kommunale foretak og private som gjør arbeid på vegne av kommuner og fylkeskommuner? Stadig flere kommuner velger å samarbeide om oppgaver og det er viktig at de nye bestemmelsene tar dette inn over seg. Det bør komme klart frem at interkommunale samarbeid, kommunale foretak og andre som utfører oppgaver på vegne av kommuner eller fylkeskommuner må følge de nye bevarings- og kassasjonsbestemmelsene for kommunal sektor.
- § 4-4 vurdering av merbevaring og § 4-6 kassasjonstidspunkt: Bevarings- og kassasjonsplaner må dokumenteres i kommunens eller fylkeskommunens arkivplan. Ifølge arkivforskriften § 2-2 skal arkivplanen blant annet inneholde de instruks, regler og planer som gjelder for arkivarbeidet.
- § 4-12 f: Klassifikasjonssystemer bør ha arkivnøkler som et eksempel.
- § 4-14 a: Sluttattest (jf. arbeidsmiljøloven § 15-15) bør nevnes på lik linje med tilsettingsbrev og arbeidsavtale. Sluttattesten skal være skriftlig og blant annet inneholde opplysninger om hva arbeidet har bestått i og om arbeidsforholdets varighet. Dette er viktige opplysninger som ofte blir etterspurt av arbeidstaker etter at arbeidsforholdet er avsluttet.
- § 4-16 a: I utkastet ser det ut som om fokuset er på kommunen og barnehagens funksjon/rolle i samfunnet og ikke på individets rettigheter eller dokumentasjonsbehov. Barnemapper og oppmøtelister er to av de mest sentrale arkivseriene i en barnehage, men disse er ikke nevnt i utkastet eller høringsnotatet. Har det blitt gjort en bevarings- og kassasjonsvurdering av dette materialet? Barnevernstjenesten har i enkelte tilfeller plikt til å sørge for barnehageplass som et hjelpetiltak (jf. barnevernloven § 4-4) og da vil spesielt oppmøtelistene være et naturlig sted for å dokumentere om de foresatte har sendt barnet til barnehagen.
- § 4-16 b: Det legges opp til bevaring av vedtak gjort av skolens øverste samarbeidsorgan, mens dokumentasjon fra skolemiljøutvalg, elevråd og foreldreråd vurderes som ikke bevaringsverdige. Protokoller fra disse er viktige for å dokumentere elevenes og de foresattes samspill med skolens ledelse. Dette er spesielt viktig med tanke på saker om mobbing og inneklima.
- § 4-16 b: Karakterer bør tilføyes begrepet vurderinger. Dette fordi karakterer er begrepet som blir brukt både av skolen og lovverket.
- § 4-21: Når det gjelder tekniske tjenester m.m. så er det viktig å være klar over at disse ofte utføres av interkommunale samarbeid eller kommunale foretak. Spørsmålet er om en kartlegging av én kommune vil gi et korrekt bilde på dette området.

LLP ønsker for øvrig at det generelle bevaringspåbudet for arkiv som er dannet før 1950 blir utvidet til 1970 for kommunene. Frem til de siste årene før 1970 ble det gjennomført svært mange kommunesammenslåinger, og det er viktig at dokumentasjon om dette blir bevart.

Om LLP

Landslaget for lokal- og privatarkiv (LLP) er en medlemsorganisasjon for institusjoner og enkeltpersoner som arbeider med vern og formidling av kommune- og privatarkiv, eller som er opptatt av arkivspørsmål. Medlemmene i LLP er arkivinstitusjoner, museum, kommuner, bibliotek, historielag og privatbedrifter, og flere av arkivverket sine institusjoner. LLP har også personlige og assosierte medlemmer.

Med venleg helsing

Karin Gjelsten
Styreleder LLP

Landslaget for lokal- og privatarkiv
Sekretariat:
c/o Bergen byarkiv
Bergen kommune
Postboks 7700
5020 Bergen

E. post: postmottak@llp.no www.llp.no
Organisasjonsnummer: 978 610 692

Styreleder

Karin Gjelsten
Bergen byarkiv
55 56 61 84

e-post: Karin.Gjelsten@bergen.kommune.no